

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reklamációk küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr: bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasensteint és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. márcz. 13-án.

Európát a Sprée melletti újabb intézkedések, a varzini vas férfin következetes represzáliái a katolikusok ellen, tartják feszült figyelembe.

A pápa február 5-iki enczyklikája, melyet a porosz püspökség és papsághoz intézett, szörnyen felbőszítették Bismark birodalmi kancellárt és azon kiméletlen kegyetlenséggel keresztülvitt rendszabályok és életbeléptetendő újabb intézkedések tanubizonyságot tesznek a felől, hogy egy megfélemlíthetetlen bátor kéz igyekszik a német birodalom katolikus részét korlátlan hatalmának lábai elé hajtani.

A pápa enczyklikája rablónak nevezi a porosz kormányt, mely gonosz tetteket gonosz tettekre halmoz; érvényteleneknek nevezi a katolikus ellen alkotott törvényeket, melyek nem szabad polgároknak hozattak, hanem rabszolgáknak, kikre az énszer által erőszakoltatik, miért kijelenti, hogy azon istentelenek s mind azok, kik az egyház kormányzatába tolakodnak, a szent kánonoknak megfelelően a nagy exkommunikációba estek és esnek. Inti a híveket, hogy a midőn vonakodnak a császárnak azt adni, mi az Istené, a királyi tekintélyen jogtalanságot nem követnek el. Köszöni eddigi magatartásukat és biztatja, hogy folytassák a mit elkezdettek.

Az imiggy hangzó enczyklika általános lefoglaltatott és első rendszabályul a püspökök megfosztattak az államtól nyert fizetésektől és az állam által kezelt katolikus alapítványok székesztáltattak. Ámbár ezen viszony az 1821-ik évi nemzetközi szerződés által a „de salute animarum bulla“ által lett szabályozva.

Ezen szerződés most megsemmisült, mint háboruk által szoktak a nemzetközi szerződések megsemmisíttetni, alapulván a Bismark előtt jól ismert elméleten: ime a pápa nyílt ellenszegülésre lázított a porosz kormány ellen, tehát a békét önmaga bontotta föl.

Ha az előzményeket megfontoljuk, hogy a porosz katolikus papság befolyása az egyházi vagygon kezelésére megsemmisíttetett, a katolikus lelkesek és polgárok törvényszék eleibe állíttattak, megbírságotattak, hivatalaiktól, javadalmaiktól megfosztattak, elűzettek, számkivettettek, hogy most is 5 püspök, 1500 pap ül börtönben, a szemináriumok bezárvák, a katolikus iskolák betiltva, a jezsuiták és rokon szerzetesek kiűzve, értjük IX-ik Piusnak excommunicatióját és el tudjuk képzelni ezen élethalál harez következményeit.

A porosz kormány azonban az exkommunikáció után, melyet nevetségesnek tart és melyre Bismark lakonice azt felelte: köszönje a pápa, hogy már nem világi hatalom többé, mert különben a hajórajt Rómába küldené és azt elfoglalná; még más intézkedéseket is készít életbe léptetni:

ezentul a római kuria leiratai a külügyi hivatal megvizsgálása után juthatnak csak rendeltetésök helyére, ha azok a vizsgálatot megállják; szabályoztatni fog a patronatus joga, hogy a katolikus arisztokracia védelmétől meg legyen fosztva a klerus; rendelet készül, hogy a katolikus állampolgárok, vagy ne lehessenek államhivatalnokok, vagy esküdjenek meg, hogy az egyházi törvényeknek engedelmeskedni nem fognak; életbe fog léptettni a nem államkezelés alatti alapítványok elkobzása és végül: hogy a parlament is tisztuljon, az angol testakta példájára a parlamentből az által fognak kiszoríttatni a katolikusok, hogy olyan esküforma fog behozatni, melyet az ultramontán képviselők nem fognak letehetni.

Ha már most megfontoljuk, hogy Németország fele katolikus, akkor ezen intézkedéseket legalább is merészeknek kell neveznünk.

Hogy Bismark idáig eljuthatott, kétségtelen, hogy ama európai diplomata kitűnősegek Palmerton és Cavour elhunytának kell beszámítani, kik alatt a bekövetkezett események a lehetetlenségek közé számíttattak volna, mert minden a mit ez tett, a természetes szövetségesek élén álló személyek pillanatnyi feszült helyzetének és a kibontakozás nehézségeinek ügyes és szerencsés kizsákmányolása által volt csak eszközölhető.

Ő az ó-világ történelmének praecedenseit forgatta föl.

Szövetséget tudott kötni a Velsekkel a Tedesik legnagyobb ellenségeivel, hogy egy útjába állt rokon-nemzetiséget nagy hatalmi állásában megcsökkentsen, e célra keresztül tudta vinni az akkor hatalmas gallus imperátor semlegességét, egy faj fejedelmi trónjára jó szolgálatok célzatában germán fejedelmet ültetett és midőn egy második latin fajnak is királyt szándékozott adni, azt oly ügyesen rendezte, hogy: mint támadott fél, neutralizálni tudta a belga és kelta rokon népeket s velők egész Európát, úgy, hogy meghódíthatta Galliát és a száz esztendő kis hercegi korona most egy nagy imperátor brillantjaitól ragyog és ime most is egy oly fegyvert használ e férfi, mely kihívás lehetne az egész katolikus világ ellen, de melyet ismét a legügyesebben kombinált alternatíva fedez.

A katolikusok forradalmárok — ugymond Bismark — Németországban, az ezek ellenébeni intézkedések tehát a belügyet érintik, senki sem hivatott e belügybe avatkozni.

Jogszerűen nem, mert a humanizmus és a belintézkedések mértéke, még sehol sem volt nemzetközi szerződésekkel szabályozva.

Ha valaki és tegyük fel az egyesült olasz-francia és az osztrák-magyar kormányok erélyesen akarnának fellépni és könnyelműen felvennék az 1870. júliusi emsi Benedetti-féléhez hasonló kesztyűt, nyomba követné rá egy koalíció Orosz-

országgal, melynek az árát a keleti kérdés elődázása feltétele alatti semlegességbe tartása mellett, Albion-nak és a portának, bizonynyára az előbbieknak adnák meg; mert nem kell felednünk, hogy humanus, engedékeny, hogy ne mondjuk: lágy elbánásunk miatt mind két felében a monarchiának élesre köszörült fegyverek állnak rendelkezésre ellenünk.

Ha pedig Európa fejet hajtva fogja nézni, mint fejlődik ki egy második felvonása az inkuiziciónak, most már változtatott szerepkiosztással, protestans bírói székek előtt a katolikusok ellen, mintegy vizsontorlásul a mult századok büneiért, akkor a varzini vasember zsebre tévén mindenhatóságának ez újabb diadalát, szokott találékony-ságával majd más valamit fog kigondolni, mivel támadó-harezra buzdítsa az újabb megaláztatásnak kiteendő gyengelműeket.

Ezen porosz praecedens azonban igen haszonvehető, megfélemlítő fegyver azok számára, kik nem átalják nálunk is tul és innen a Lajtán, amott annexionalis, emitt szeparatiztikus aspirációkkal nyílt üzelmek gyakorolni; mert Bismark atya, ha neki csakugyan a Németország 15 millió katolikusára alkalmazott ezen drámai szigor kereszttul vitele sikerül, az európai divatos kormányzás köreiben szentesítendette, hogy a belügyek körében csakugyan minden állam jogosult, az intézkedéseinek ellenszegülőket opressziv, ha bár a legszigorubb rendszabályokkal is a rendes utra terelni.

Nálunk is sok fizetéseket tesz évenként a kincstár, sok szabadalmakat oszt és hagy kény és kedv szerint gyakorolni, miért sok helyt hála helyett más valamit arat.

Ha kellene, nálunk sem hiányoznának az eszközök és most már több barátságot is merítenék; de mind ezektől őrizzen meg a kegyes jó ég, ez óhajtasunk.

A kifejlődés.

A képviselőház hétfői ülése teljes programot adott azon sorrendről, mely, ha az irányadó-pártok, t. i. a szabadelvűpárt és a jobboldali ellenzék, mely utóbbi 38 tagot számlál és Sennyey körül csoportosul, adott szavukat beváltják, az április vége feléig befejezendő jelen országgyűlésen letárgyalandó ügyek körül megtartatni fog.

A költségvetés, az adójavaslatok és a kataszterről, első sorban a néptanítók nyugdíjáról, az elzálogosított gyalui uradalom visszaváltásáról, a külföldi dohány behozataláról, a fényjelzési törvény módosításáról, a bírói végrehajtók intézményéről, a kézbesítésekéről, az erdélyi katonai kórházokról, a függőben maradt hitelmaradványok átruházásáról, a közbüntetések kiadása tárgyában Poroszországgal kötött egyezményről, az elsőfolyamodási törvényszékek számának leszállításáról, a nemzeti színház behozataláról, a hús-, szesz- és cukoradó tételeinek a meter-rendszerre történendő átviteléről, a képviselők igazolásának módjáról, a nyiregházi vasút pótkövetelésének egyezményéről, a katonai beszállásolás és a kereskedelmi tör-

vényekről második sorban dhajt a kormány még ezen országgyűlés alatt megállapodásra jutni — és harmadik sorban kívánatosnak jelzi a kormány, ha a zárszámadások és a keleti vasút tárgyában kiküldött bizottságok jelentései is tárgyalhatnának.

Széll Kálmán pénzügyminiszter a kormány pénzügyi politikája intenczióiról egy hosszabb és sok helyett lelkesedéssel fogadott beszédében különösen hangsúlyozta, hogy a főirányt most jelezi és a megvalósításról annak idejében számolni fog. Ez irányban kimondja, hogy minden el fog követetni azon határig, melyen túl az állami érdekek sérelme nélkül a kiadások le nem szoríthatók többé, már most is ily rövid idő alatt 2.900.000 forint megtakarítást jelez; de, ha többet nem lehetett is most megtakarításul előirányozni, úgy az nem teszi, hogy az év folytán tetemesebb megtakarítások be ne következzenek, mert a kormány csak a kiadások maximumát jelezte, melyen túl nem mehet; de azért jogosítva van és tenni is fogja, hogy ezen kereten belül is tetemes apasztásokat léptessen életbe.

Irányi Dániel egyik interpellációjára a naszódi erdők és a polgári házasságra nézve kijelenté a miniszterelnök, hogy nincs ellenére, ha az első a bizottság által beterjesztetvén, tárgyalás alá kerül; de az utóbbival, mint fontos tárggyal, a kormány előbb behatóan foglalkozni kíván. B. Sennyey maga és elvtársai nevében örömdetes jelenségnak tartja a kormány jó irányu kezdeményezését a megtakarításoknál és átlátja, hogy szüksége van a kormánynak időre, hogy elkészíthesse azon organikus törvényeket, melyek nélkülözhetetlenek e rendszer átváltoztatására és igéri maga és elvtársai részéről a kellő támogatást, hogy a jelzett törvényjavaslatok keresztülvitessenek. Lázár Ádám a prts. módosítását, a váltójogot és a kisebb rendőri áthágásról szóló t.-javaslatot is kívánta; de Perczel Béla igazságügyér kinyilatkoztatta, hogy lehetetlen ezeket előterjeszteni, mert a kormány mielőbb be akarja zárni ez ülésszakot, de a jövő országgyűlésre igéri az előterjesztést.

Ezek szerint remélhető, hogy rövid idő alatt sok fontos t.-javaslat s köztük a kereskedelmi, e nagy fontosságú törvény is az új kormány vívmányai közé fog sorozhatni; ezek szerint tehát nemsokára egy rövid időszak gyümölcsei fogják igazolni a magyar király „viribus unitis” jelszavának üdvös voltát.

A horvát képviselők — mint hirlík — egyik párt-hoz sem csatlakoznak és fenntartják cselekvő önállóságukat.

A volt balközép tagjai, köztük egyik erdélyi képviselő: Ugron Gábor, szám szerint tizen, szintén konferenciát tartottak; de mi eredménnyel, e czikk írásakor még nem volt tudva.

A Sennyei elvtársai közt 12 mágnás van.

A szabadelvűpárt egyesülési banketje a „Hungaria” disztermében tartatott meg, hol a legmeghatóbb jelenet volt az, midőn Váradi Gábor, a szabadelvűkör most megválasztott alelnöke, Deák Ferenczet éltetvén; e felköszöntést az egész párt felállva, hosszas éljenzések közt viszhangoztatta.

Örömdetes jelenségül tekinthetjük azt is, hogy a jeles pénzügyi kapacitás: Horn Ede is belép a miniszterium munkásai közé, miután államtitkári kineveztetése, mint biztos tény jelezhető, ki a budapesti iparbank elnökségéről, valamint egyéb társulatoknál viselt igazgatótanácsosi tisztjéről le is köszönt.

Márcz. 10-én megkezdődtek az érdemleges tárgyalások, először is a költségvetés részletes tárgyalásával és így jövő czikksorozatunk e czímet veendi fel: „A törvényhozótest ülései.”

A Czibin folyó mellől 1875. márcz. hóban.

Egy különös visszapillantás a királyföldi universitásra az 1874-ik évből.

Hazai publicistáink nem kevésbé fognak érdeklődni, hogyha figyelmüket visszatereljük az utóso időben tartott szász universitási tanácskozmányokra, ha figyelmüket fölhívjuk egy oly testületre, mely az utóso időben a politikai téren, oly nagy merészséggel magának vindicált illetékességet tekintve, mély tanulmányozás tárgyává nőtte ki magát.

Ezen testület egy elavult institutió, mely a pártolói által neki tulajdonított hatáskörrel, egy alkotmányos állam tekintélye megsértése nélkül — mert ez alkotmányos magyar államban egy szász universitási állam, mely csak kifelé, a boldogító bismarkianismus felé gravitál, meg nem tűrhető.

Jelenleg csak is a mult év december 8-iki hires ülésben a szász ajku küldöttek által hozott határozattal akarunk foglalkozni.

Ezen határozatban a szász ajku küldöttek — az objectiv jog arezulesapásával — kimondják, hogy a királyföld 8 municipiumának közös vagyona felett örködni és azt kezelni, csak is egyedül a szászok illetékesek, minden tekintet nélkül arra, hogy a királyföldön nemcsak a jó sógorok laknak, hanem laknak magyar és román hazafiak is, kik ép úgy, mint ők, ezen közös vagyon alapításához fillérekkel hozzájárultak; minden tekintet nélkül továbbá arra, hogy ezen királyföldön nemcsak az ágostai felekezet létezik, hanem léteznek még más vallási testületek is, melyek ez alkotmányos haza egyenjogi törvényeinél fogva nem engedhetik, hogy a fekete önzés áldozatai legyenek.

Az universitás szász küldötteinek ezen nevezetes manifestációjára alkalmat egy, a magas vallás- és oktatásügyi miniszteriumnak 1874-ik évben nov. 13-ról keltezett 23,274. számú leirata adott, melyben felszólíttatik az uniwersitás elnöke, hogy az 1830 dik év aug. 22-kén szerkesztett alapítványi okmányt, melynek értelmében a közös vagyonból évenként 50,000 pfrt csak is kizárólag szász felekezeti czélokra fordítandó, valamint minden a szász universitás jogkörét a közös vagyon körül meghatározó, vagy bizonyító okmányokat minél előbb fölterjessze, mivel a magas kormány a nagysinki görög keleti egyházközség folyamodványa elintézése végett azokat tanulmánya tárgyává akarja tenni.

Felvilágosítás okáért megjegyezzük: a nagysinki gör. keleti egyházközség, mint ez az universitás 1872-iki évi jegyzőkönyvéből kiviláglik, egy kérelmet nyújtott be az akkori universitáshoz, melyben az említett egyházközség az iskola részére a közös vagyonból 900 pftrnyi segélyt kért.

Ezen kérelem főoka azon körülményben rejlik, melyszerint a nagysinki szász iskola részére is évenként 2 ezer 700 pfrt adatott ki.

S hogy ezen kérelem jogossága elvitázhatlan, kitűnik abból, hogy a románok a nagysinki családok és iskolába járó gyermekek összes számának egyharmadát jóval felülmulják.

Ezen jogos kérelem visszaútasított, valamint ezen elutasítás ellen a magas kormányhoz intézett folyamodvány is, azon megjegyzéssel, hogy az universitás határozata ellen semmi, még a magas kormányhoz is talán fölterjesztendő folyamodványnak hely nem adathatik.

Ezen, az igazságot lábbal tipró határozat ellen a nagysinki gör. keleti egyházközség, egyházi úton adta be felsőbb helyt folyamodványát, melynek következtében kértettek az említett leirat által az okmányok.

Ezen miniszteri leirat ellen az universitás szász ajku képviselői egy feliratot hoztak határozatba, melyben a többség igyekszik kimutatni, hogy az universitás határozata ellen nincs helye semmi felsőbb helyrei folyamodványnak s minden a közös vagyon kezelését és annak hováfordítását illető beavatkozását a kormánynak visszaútasítja, mint olyant, mely a szászok kizárólagos? vagyonkezelési jogába tényleg be akar tolazkodni.

Ezen felirati határozat ellen a magyar és román képviselők a rájuk bizott meghatalmazást köteleességhiven szemük előtt tartva, egy alapos és döntő okokkal megvilágosított külön-véleményt adtak be, mely szóról-szóra magyarosítva így hangzik:

„Alólirottak szabadságot vasznak maguknak a folyó 1874-ik év decz. 8-án tartott ülésben, ugyancsak f. év nov. 13-iki 23,274. számú magas miniszteri leirat tárgyalása alkalmával 832—1874. szám alatt bejelentett külön-véleményüket a következőkben megalapítani:”

„A többség az említett határozat által már előre — tekintve a szász universitás és hét birák közös vagyoni kezelését és annak hováfordítását — azon ürügy alatt igyekszik a magas kormány minden beavatkozását lehetlenné tenni, miszerint csak is egyedül az universitásnak, mint egyedüli törvényes tulajdonosnak, van szabad és korlátlan joga a szóban forgó vagyon felett rendelkezni.”

„Azonban, hogy a többség ezen nézete téves és törvényesen nem megalapítható, a szóban levő vagyonnak nem csak természetéből, de annak keletkezéséből is eléggé kiviláglik; mert mind az ugynevezett nemzeti vagyon, mind pedig a hét biraké is részint királyi, a fundus regius összes lakói által a haza oltárára hozott áldozatokérti ajándékokból, részint a fundus regius összes lakóira, minden nemzeti és vallási különbség nélkül, kirótt járulékokból származik; azért: mind a kétféle vagyon nem a szász universitás kizárólagos, elvitázhatlan vagyona, hanem a 11, illetőleg a fundus regius 8 municipiumé, minden nemzeti és vallási különbség nélkül; mint ezt maga a szász universitás is, minden himezés-hámozás nélkül, elismerte és mint ilyen vagyon, semmikép sem

tekinthető privát-, hanem közös vagyonnak, mely vagyon ép ennél fogva s az illetők érdekében a magas kormány hatásköre alá helyeztetett.”

„Ezen törvényes hatáskör soha sem szorítkozott csak is egyedül az állami főfelügyeleti jogra, hanem ezen hatáskörnél fogva a magas kormány részint saját initiatívájából, részint a vagyon hováfordítása körül felmerült viszályok alkalmával — az illetők jogos igényei mindig szem előtt tartatván — számtalanszor érdemlegesen határozott, mint ezt nem csak a regulatív pontok 1840. I. II. III. pl. és 2., hanem számtalan más concret esetek is bizonyítják.”

Igy:

I. a többek között egy 1791. évben okt. 15-kén kelt 5803. számú udvari leirat a szóban forgó vagyon hováfordítását illetőleg, ezt a világos határozatot hozta: „Residui proventus ad exigendas scholas et ecclesias in locis sive saxonis, sive valachicis praesertim talibus, qui proprios allodiales proventus exiguos vel nullos habent, convertendi sunt;”

II. 1798. évben egy ápril 14-dik napján keltezett udvari leirat által meghagyatott Bruckenthal akkori szász grófnak, hogy Rosenfeld Frigyes által kiadandó munkákra: „De initiis saxonum” és „Uiber Eigenthums und ausschliessliches Bürgerrecht der Sachsen,” a nemzeti vagyonból előlegezett 500 pftrnyi összeg a pénztárba visszafizetessék (Comital-Erlass v. 25. mai 1798.);

III. végre: a volt udvari cancellária által egy 1808. évben junius hó 29-én kelt 6294. számú udvari leiratban a nemzeti vagyonból 50,000 pfrt volt előirányozva a királyföldi tanuló ifjuság absque discrimine confessionis segélyezésére, mely stipendium azonban az 1850. aug. 22-iki ominosus dotatiók által égbe kiáltó igazságtalansággal beszüntetett s kizárólag csak is szász felekezeti czélokra fordítottatott.”

„Az előrebocsátottakból eléggé világos, hogy a magas kormánynak a főfelügyeleti jog mellett — tekintve a szóban forgó vagyon kezelését és annak hováfordítását — arra nem csak ezelőtt volt jogos és tehetséges befolyása, hanem arra most is jogosan és tettelegesen befolyhat, sőt ezt az illetők érdekében tenni szoros kötelessége is.”

Nagy-Szeben, 1874 iki decz. 10-ik napján.

Macellariu, Bologa, Tipeiu, Deák, Dr. Tincu,

Dr. Pocurar, Nagy, Orbonás, Wlad.

A szebeni „Tageblatt,” mely — közbevetve legyen mondva — az evangelicus pásztorok kétértelmű „ibis redibis” oraculum, hiába igyekezett ezen kisebbségi vélemény igazságát és döntő erejét sophismák, törvény és jogesavarás által elferdíteni; mert, mint előre látható vala, a jámborok danausi munkájának semmi eredménye sem lett.

Ezen tény politikai horderóval bir s épen ezért tartók kötelemünknek arra visszatérni és azt felfrissíteni, hogy a hazai journalistikának legyen alkalma ezen esetre észrevételeit megtehetni.

Mint hogy mi még ezen tárgyra visszatérünk, mostani értesítésünket egyelőre azon megjegyzéssel zárjuk be: videant consules etc.

Jogi szemle.

A gyámhatóság és az örökösödési bíróság.

Az 1870. XLII. t. czikk a gyámhatóságot a törvényhatóságokra, illetőleg az azok kebelében alakítandó árvaszékekre ruházta, azonban sem e törvény, sem az annak kapesában kiadott miniszteri rendelet nem fogta fel a gyámhatóság körét oly szellemben, mint azt, tekintettel arra, miszerint ezen intékezés által a gyámhatóság a bíróságtól teljesen elválasztatott, tekintettel a törvénykezési rendtartásnak az örökösödési eljárásra vonatkozó intézkedéseire, fel kellett volna fogni, minek következménye, hogy a gyakorlatba vett eljárás a mellett, hogy alapjában véve helytelen, kétfős munkát okoz, mennyiben ugyanazon munkával terheli a bírót és a gyámhatóságot.

A mostanni eljárás szerint ugyanis:

A bíróság a végrehajtó által leltározatja a hagyatékot, s azután tárgyalja illetőleg ott, hol hivatalos beavatkozás esete forog fenn az osztályt megkísérli, ha az sikerül, átteszi a gyámhoz jóváhagyás végett; ez, ha csak nem nyilvánvaló, hogy a kiskorúak érdekei teljesen meg vannak védve, ismét saját közegei útján eszközölhet vizsgálatot, s annak alapján végre az osztályt helybenhagyván, az átiratás elrendelése végett átteszi a bírósághoz.

Ha ezen eljárást közelebből megtekintjük, egyszerre szembeötlő lesz azon kérdés? hogy miért járt itt tulaj-

K ü l f ö l d.

donképen közbe a bíróság, mikor a kiskornak érdekében a jóváhagyás s az ebből származó felelősség egészen s kizárólag a gyámhatóságra hárul.

Ez eljárás sem a p. törvk. rendt. alapelveiből, sem a gyámhatóság a bíróságtól történ elválasztása folytán eredett viszonyok természetéből nemcsak nem következik, hanem — merem mondani — ezzel határozott ellentétben áll.

A törvk. rendtartás alapelve, hogy örökösödési eljárás a bíróság által csak akkor indítandó meg, ha ezt a felek kérelmezik; tehát a feleknek jogukban áll örökrészeikre nézve kiegyezni, azokat ezen egyezségük szerént birtokba venni, csak a telekkönyvi átíratás van a telekkönyvi rendszer által igényelt alaki szabályokhoz kötve (580—581. §. §.)

Kivételt képez ezen eset alól, ha oly személyek vannak érdekelve, kik gyámság, vagy gondnokság alá tartoznak, (560. §. a) pont — (a többi pontok nem tartozván fellett kérdésünk körébe, ezek mellőzendők) ennek természetes indoka abban rejlik, mert e személyek nem lévén önjoguk s így ki sem egyezhetvén örökrészeikre nézve, képviselőre volt szükségük, melyet a törvény a bíróságra ruházott, mely a 37. §. szerint a gyámhatóságot is gyakorolván, az osztály általa hagyatott helyben, kivéve némely ritkább eseteket, melyekben más bíróság gyakorolta a gyámhatóságot.

E helyzet azonban most teljesen megváltozott, az árvák a gondnokokban bírnak oly képvislettel, mely és mely csak is egyedül van jogosítva érdekeikre felügyelni, illetőleg a nevökben kötött osztályt helybenhagyni.

Oly esetben tehát, ha az örökösök között — legyenek azok mind kiskornak, vagy kis és nagykoruak — örökrészeik mennyiségére és az osztályra nézve semmi nehézség sem forog fenn, s a tervezet osztályhoz a gyámhatóság is hozzájárul; mi szükség van a bírói beavatkozásra, tán azért, hogy a bíró létesítse az osztályt, s a gyámhatóság azt jóváhagyás előtt felülvizsgálván, egy dologból kettő okoztassék?

Ha azon elvet alkalmazzuk, hogy bírói közbenjárásnak csak azon esetben van helye, ha a felek osztályrészeikre ki nem egyezhetvén, ezt maguk kérelmezik, kétségtelenül azon meggyőződésre jutunk, hogy ily esetben csak gyámhatósági intézkedés szüksége forog fenn s bírói közbenjárás nem igényeltetik.

Mert nem teszi szükségessé többé a bírói közbenjárást az, hogy oly személyek vannak érdekelve, kik a maguk jogait nem védhetik, s kik törvénytörő védője s tekintve a kiskornak érdekeinek ellenőre a bíróság lévén, annak fellépése nem mellőzhető, mint hogy a kiskornak érdekeit amúgy is a gyámhatóság védi, ha tehát annak jóváhagyásával barátságos osztály jó létre a bírósági közbenjárásnak, mely a kiskornak érdekei védelmére felügyelni többé a nélkül sincs hivatva, sem célja, sem szüksége fenn nem forog.

Ezen elvből kiindulva tehát — nézetem szerint — a hagyatéki eljárás, a bíróság és a gyámhatóság körére tekintettel, következőleg lenne szabályozandó:

A hivatalbóli leltározás csak is a kiskornak érdekében történik, ezt a gyámhatóság — saját közegeivel teljesíti.

A leltár bemutatattván, a gyámhatóság a járásbíró-ság által megkísérteti az egyezséget, s ha ez sikerül, jóváhagyja s árvaügyészét utasítja, hogy a hagyatékra az 580—581. §-ok értelmében, az osztályhoz képest esz-közlendő átíratásáért, az illető birtokbíró-sághoz folyamodjék, csatolván az örökjog beigazolására kellő okmányokat; a bírói teendő tehát csak itt kezdődik, midőn az örökjog kimondatik és átadatik, s e részben kiskornak és nagykoruak között különbséget tenni, teljesen fölösleges lenne.

Ha pedig az egyezség nem sikerül, a gyámhatóság kéri a hivatalos beavatkozást, s akkor a bírósági közbenjárás kezdődik, melyet, mint magától is értetik, a nagykoruaknak is jogában áll kérelmezni, ha a gyámhatóság intézkedéseibe bele nem nyugosznak, kik is ebből kifolyólag a bírói leltározást is szorgalmazhatják.

Ezekből következtetve tehát, mi a kiskornakra ugy, mint a nagykoruakra, a jelen viszonyok között, midőn a kiskornak érdekei egy külön gyámhatóság által képviselnek, a bírói beavatkozás szükségét csak is azon esetben látom fennforogni, ha a felek s illetőleg a gyámhatóság által képviselt kiskornak között a barátságos osztály nem létesül; vagyis, midőn a gyámhatósági teendő megszűnik s két ellenérdekű fél állván szemben egymással, a bírói teendő kezdődik.

Ez volna a határvonal, mely a gyámügyeknek a bírói teendőktől elválasztása folytán, a két hatóság körét elkülöníti.

Király ő Felsége, legújabb táviratok szerint, ápril 6-án Zárában meg fog érkezni. Pólában csak egy napig fog időzni. A dalmátiai tartománygyűlés csak akkor fog összeülni, ha király ő Felsége Dalmáciából visszatér. Az útazás négy hetet fog igénybe venni.

Gróf Haller Ferencz lovassági tábornok és a m. kir. testőrség kapitányának temetése Bécsben rendkívüli nagy pompával ment végbe, melynek fényét nagyon emelte azon körülmény, hogy király ő Felsége és a Bécsben tartózkodó összes főherczegek megjelenésük által az elhunyt érdemei elismerése iránti adójukat nemesen lerótták.

Az elhunyt gróf hült tetemei kerelő-szentpáli birtokába szállíttatnak, hol ma fognak a családi sirboltba helyeztetni.

Az alsó-ausztriai ügyvédi kamara fegyelmi tanácsa f. hó 10-kén este tartott ülésében elhatározta, hogy Dr. Nenda ellen fegyelmi vizsgálatot az Offenheim-féle perben tanusított magatartásáért nem fogja bevezetni, mivel erre nézve semmiféle ok nem forog fenn.

A „Presse“ tudósítása szerint az insbruck-franzverteni vonalt, Matrei és Brenner között, négy lavinatömeg borította el, a mely által az elhaladó vonat két kocsija összeromboltatott. Élet nem esett áldozatul, de az egész vonat körülvétezt a lavina által s a vonalat el kellett zárni.

A török követ Madridban megérkezett.

A berlini spanyol követ, Merry, közelebből székelyére fog utazni. Mac-Mahon és Bismarknak az arany gyapju-rendet át fogja nyújtani.

Versaillből márcz. 10-ről távirják, hogy Büffet belépését az új kabinetbe, megtagadta. A nemzetgyűlésben megköszönte, hogy elnöknek újból megválasztott.

A szerb skupschtinában Lazarewics interpellációja a Mihály fejedelem meggyilkoltatásában résztvételre vonatkozólag azon kormányi nyilatkozat által intéztetett el, hogy gyanúsított ellen a vizsgálat bevezetésére nézve alapos bizonyítékok nem forognak fenn.

H i r v a t.

— Szathmári P. Károly ismert művész hazánk-fia tegnap reggel Kolozsvárról városunkba érkezett, hol, mint értesültünk, csak három napig fog mullatni. Ez idő alatt a művész kiállítás rendez aquarelle képeiből, mely-lyel, köztudat szerint, a fővárosban is elismerést vívott ki maga iránt. A kiállítás ma kezdődött s holnapután este már befog zárodni. Ajánljuk e rövid idő felhasználását azoknak, kik ritka művelzetben kívánnak részesülni.

— Felekiné M. Flóra asszony szintén körünkben van, a művész csak háromszor fog fellépni s ma először a „Tündér ujjak“-ban. Évek óta nem történt s valóban ritka szerencse, hogy egyszerre két oly jeles művész játékában gyönyörködhesünk, mint Felekiné asszony és Mátrai Béla ur, Közönségünk tudja is méltányolni vendégeink érdemeit; lapunk bezártakor a ma estvéli előadásra, a felemelt helyárok daczára is alig volt jegy kap-ható.

— Márczius 15-kének kegyeletes emlékét Kolozsvárt is megünneplik, mely célból a K. szerint elő-készületek folynak a vigadó nagy termében tartandó ének és szavallati előadásra. Nálunk semmi előkészület, semmi mozgás; ugy látszik már nehezen tudunk lelkesülni ré-gibb történelmi emlékeink iránt.

— Pekri Ferencz városunk lakója közelebből jegyezte el Tordán br. Kemény György Tordamegye és Aranyosszék főkirálybírája bájos leányát: Annát; őszinte szerencsekívánatunk előre is e frigyre.

— Özv Kovács Aronné Bocskor Ágnes a nem rég elhalt köztisztelet és szeretetben élt néhai Kovács Áron özvegyét tegnap temettük el közrészvét mellett. A néhai egyike volt a női szerénység, megnyerő szelidség és gyöngéd anyai szeretettel felruházott nőknek, kinek korai elhunytát hat családtalan árva siratja. Béke lengjen porai felett.

○ A városi képviselőtestület folyó hó 10-iki szinte teljes számu ülésében, mindenekelött az új kormány körlevele olvastatott fel; a rá következett lelkesült éljenzések után Z. Bodolla János képviselőtag indítványára az alábbi, általa fogalmazott felirat lön egyhangu helyesléssel elfogadva, mely még az ülés folyama alatt postára adatott: Nagyméltóságú m. kir. miniszterium! Folyó év és hó 2-án kelt kibocsátványának vételét tisztelettel igazoljuk és sietünk önzetlen hazafiúi örömnünknek hódolatunk és bizalmunk kijelentése mellett kifeje-zést adni. A közjogi kérdésekben meghasonlott pártoknak

egyesülésében a magyar faj és nemzet törhetlen erejének gyarapodását, s ebben létjövönknek kétségtelen biztosítékát találjuk fel. A nemzetek sorsát intéző gondviselés jó és balsorsban soha sem vonta meg kegyelmét kelet népétől s mindig törhetlen volt bizalmunk a vezérférfiak ősi erényében s meg voltunk győződve, hogy bölcsességüket a haza érdekeinek s a létező viszonyok követelményeinek alárendelik. Ezen erős hitünknek és soha fel nem adott reményünknek megvalósulását üdvözljük a nagyméltóságú miniszteriumban; annyiival önzetlen készséggel ajánljuk fel hát csekély erőnk és tehetségünk szerinti támogatásunkat és segédkezésünket, mert a magyar államiság minden más érdekek fölött álló eszméjének megvalósításában jogosulatlan ellenirányú aspirációknak tekintetbevételét az állami szervezkedés miyeleteiben immár teljesen mellőzhetőnek véljük és Sz. István majdnem ezer éves birodalmának regenerációját a magyar nemzet által keresztül vihetőnek tartjuk. Hivatásunknak tudata az egyesült örök tevékenységét fokozza és Magyarország érdekeinek s jövőjét biztosító fennállásának még a nélkülözések árán is meghozzuk — ha kívántatni fog — áldozatainkat, mert azt akarjuk, hogy őseink öröksége az idők végéig maradékaink és utódaink birtokába megmaradjon. Tiszteletben tartjuk a törvényt, mint az alkotmányos szabadságnak egyedüli biztosítékát s abban fogunk törekedni, hogy a törvény rendelkezésének és a kormányzat intézkedéseinek érvényt biztosítsunk, s bizton számítunk a nmlgu m. kir. miniszterium támogatására, a rend, vagyon és személybiztonság érdekében követendő eljárásainkban. A bizalom és tisztelet igaz szavával kérjük fel a nmlgu kir. ministeriumot ezen sz. kir. székely város érdekeinek támogatására jóakaratu lakosságának pártfogolására. Mindnyájunknak egyhangu óhajtása: legyen a nmlgu m. kir. ministerium munkálkodása Isten-től megáldva, eredményekben gazdag, hogy a jövő idők rendén reményeink megvalósulásának örömeit ünneplhes-sük. Kitüntetett tisztelettel és hazafiúi hódolattal. A nmlgu m. kir. miniszteriumnak alázatos hazafi szolgálói: M.-Vásárhely sz. kir. székely város közönsége.

A közönség köréből. *)

A helyi rendőrség felett megnehezült az idők viharos járása. Rendőrfőnök úr rendületlen nyugalma azonban a f. hó 10-én tartott képviselői ülésben sem a metsző gúny, sem pedig az éles hangú szemrehányás meg nem zavarta, s végül is körülbelül így okoskodhatott a „co-gito quia sum“ bölcselemi tétel szerint: a közrendészet megvan, én rendőrfőnök vagyok s ezen minőségben húzom is a fizetést.

De, hadd szóljanak a tények.

Miután városunkban a helyi és vidéki csavargók feles számban összegyűltek, nyilványos helyeken a járó-kelőket háborgatják, a békés polgárok lakásaiba betolakodnak s ott, ugyszólva, a könyöradományokat kiereszajkálják; ezen ügyben tett interpellációra rendőrfőnök úr azon elmés feleletet adta: tudomása szerint Vásárhelyt koldusok nincsenek, mivel rendelkezett, hogy minden koldus azonnal letartóztassék; már pedig egy koldus sincsen letartóztatva, tehát itt koldusok nem léteznek.

A helyi rendőrségnél, köztudat szerint, az év első napján megnyitott beadványi jegyzőköny, az év utolsó napján záratik be, minden ellenjegyzése nélkül a hivatalfőnöknek; tárgymutató nincsen, a levéltár nem egyéb, mint, hogy száz darab külön papirdarabot egybecsomagolnak s összekötöznek; ezen nevetséges eljárás tárgyában tett interpellációra rendőrfőnök úr azt felelte: leg-régibb idő óta ez így volt szokásban Maros-Vásárhelyt, s az index és levéltár hiányát a rendőrségi közegek eleven emlékezőtehetsége kipótolja. Mindenki megbámulta ezen szerény vallomást, azonban ez oly kevés hitelre talált, miszerint elrendeltetett, hogy haladéktalanul az index elkészíttessék és bizottmány küldetett ki, mely a munka folyamát ellenőrizze.

Az új hid elkészültével a Maros vize el lett vezetve a vágóhidtól és a mellett a létesített földmunkálatok rendén ezen vágóhidhoz hozzá sem lehetett férni, a helyi mészárosok tehát benn a városban, lakásaik udvarán vágják a marhát már havak óta; ez iránt rendőrfőnök úr interpelláltatván, azt felelte ő, a mindentudó, erről tudomással bir és ebben semmi hiányolni valót nem talál, hozzá az egész tél folytán ez iránt panasz nem érkezett és Vásárhelyt nincsen is semmi rothasági bízt.

*) Ezen rovat alatt megjelentekért, egyedül a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

S ezen laconicus feleletek után rendőrfőnök úr az ülésből eltávozott, gondolva magában: sok szó szegénység s még három évig állása biztosítva van.

Legújabb hírek szerint rendőrfőnök úr resignációra határozta el magát s hajlandó egy nyugalmasabb állásnak, úgy is már tarthatatlan hivatalát áldozatul hozni, és mint értesülünk, a mértékhiteltesítő állomással is megelégszik; örömmel vesszük ezt tudomásul és nem fogunk késni ezen hír megvalósulása esetében elismerésünknek kifejezést adni; de, ha csak „port a szemibe” fennebbi előadásunk, nem késendünk itt és ott és mindenütt, rendőrfőnök úr és közegei eltávolítására mindent megtenni.

A helyzet már tarthatatlan.

Kanut.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi márcz. 15-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő

I. Osztály. I. Tanács polgári ügyekben.

Binder Mihály r. b. által.

Kiss Jánosné Kata Jonás Kata e. végrendelet érvénytelenítése, Miku Toma Porcesud község e. egy rézhezi tulajdonjoga, Czipariu Tódor Bukur Sasu e. 2055 frt kártérítés, Lupescu Anna Oncea Miklós e. egy telék-

hezi tulajdonjoga, Molnár Márton Rátz Ferencz e. szerződés érvénytelenítése, Höltvény községe Fogarascher János s t. e. 296 frt, Szintaj György Tokonel Jankó e. szerződés érvénytelenit., Kallus Róza Frik Lajos e. 13 frt 50 kr vételár, Aldorf községe Máyer József e. 605 frt, Knisdean Juon Szimionka Dumitru e. 15 frt vétel ár, Mátis András Bölöni György ellen perujítás iránti perük.

Dr. Endes Gábor r. b. által.

Makrai László Makrai Eszter és t. e. kártérítés, dr. Fehérvári Lajos s neje Balázs Mihály e. zálogjog átkeblezése, Muka Mátyás Deési Ferencz s neje e. 483 frt, Guze Vaszilika Dán Onutzné e. tulajdonjog, Mafte Benjamin Panuska Mihály e. 500 frt, Timár Gábor Tordai korház e. 973 frt 62 1/2 kr., Turk János s t. Kranga Juon és t. e. 600 frt, Kir. kincstár Ábrahám József e. zálogjog bekeblezése, Hartmann Ferencz Zegrán Usztiv e. zálogjog előjegyzése, Medán Indre Pop Miron e. telekk. kiigazítás, Kir. kincstár Kapolna Jakob e. birtok iránti perük.

Deési Farkas r. b. által.

Péter Mária Szilveszter Sándor e. gyermektartás, Nemes Judith s t. Nemes Sándor e. végrendelet érvénytelenit., gr. Bethlen Miklósné Nagy Ferencz e. fekvők birtokbaadása, gr. Lázár Mórné gr. Lázár Mór esődtömege e. urb. kárpótlás, Kapdebó Jenő Juhász Károly e.

birtokrész kiadása, gr. Teleki Gusztáv Zsorzs Mihaila e. 1000 frt, Zsigmond Sándor és Bodó Anna Bodó Györgyné e. 3 drb. föld. Goron Jakab gr. Toldalagi Zsigmond e. 99 frt 95 kr, Nagy Miklós gr. Toldalagi Zsigmond e. 222 frt 29 kr, gr. Béli Ferencz Kolozsvár város e. 1300 frt iránti perük.

Pogány Károly r. b. által.

László Márton Egri István e. som. viszh., ifj. Váradi István Tunyagi Farkas e. 262 frt 82 kr s jár., Popea Stefan Ilia Gligor e. kártérítés, Nevelicz Joachim Berde Aron e. kártérítés, Goll bankház özv. Teleki Józsefné s t. e. 300 frt urb. kötvény, Simon György Kömös István hagyatéka e. kölcsön, Stern Emanuel Bányai Lajos e. som. viszh., Teleki Bartha Miklós Geréb Lászlóné e. 60 frt, Szorcese Imre Varga Sándor e. viszh., Komáromi Ferencz Iszlai Elek e. 54 frt 18 kr., Gábor Gergely Vitéz Antal e. élelmezés, dr. Singer Márk Hofman Alajos e. orvosi díj, dr. Singer Márk Chép Lajos e. orvosi díj, az aljárak unit. egyház Gábor Mihály e. bérlet megszüntetése iránti perük.

(Folytatása következik.)

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

H i r d e t m é n y e k.

Meghívás rendes közgyűlésre.

AZ „ERDÉLYI KERESKEDELMI és HITELBANK”

t. részvényesei

az 1875. évi april hó 13-án délelőtt 11 órakor a „BANK” helyiségében

tartandó

ÖTÖDIK RENDES KÖZGYŰLÉSRE

tisztelettel meghívtnak.

Ezen közgyűlés tárgyai:

- I. Választmányi jelentés a bank 1874-ik évi működéséről.
- II. A zárszámadásnak és mérlegnek a számvizsgáló-bizottság jelentésével együtt előterjesztése.
- III. Az osztalék meghatározása és a választmánynak az 1874-dik évi számadások terhe alóli felmentése.
- IV. A választmány kilépő négy tagja helyett új tagok választása.
- V. Számvizsgáló-bizottság választása, az alapszabályok 46-ik §. a. pontja értelmében.
- VI. A részvényesek és a választmány által a közgyűlés elé terjesztendő indítványok és javaslatok.

A közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazottjaik által résztvenni szándékozó részvényesek kötelesek 3 nappal a közgyűlés előtt részvényeiket (illetőleg elismervényeiket) a társaság pénztáránál, innen nyerendő térítvény és belépti-jegy mellett, letenni.

Maros-Vásárhelytt, 1875. márczius 2-án.

(94) (1—3)

A választmány.

(95) Lisztraktár. (1-10)

Alólirt ajánlja az „Arany kigyóhoz” címzett kereskedésében, újonnan berendezett Sigmond Elek-féle kolozsvári gőzmalmi

lisztraktárát

pontos mérés és kiszolgálás mellett.

E liszteket semmi más fajta lisztek sem jóság-, sem olesóságban felül nem mulnak és teljesen feleslegessé teszik a költséges és fáradságos őrltetést.

Ajánl továbbá páczolt füstölt sonkát, húst, kolbászt, szalonnát, tiszta zsirt stb. tisztelettel

Erdély Lajos.

Gyakornoknak egy egészséges, jó erkölcsű és jó eszű ifju felvétetik.

Sz. 2180—1875.

polg.

Árverezési hirdetmény.

A maros-vásárhelyi kir. törvényszék által ezennel közhírré tétetik, miszerint néhai Jäckle András órarakatárába levő hagyatéka-hoz tartozó nagyválasztéku különféle órák, s egyéb ingóságok a néhai örökhagyónak a Deák-Ferencz-utczában a 290. ház szám alatt levő raktárhelyiségében, a vételárnak azonnali készpénzeli fizetése mellett, nyilvános árverésen 1875. márczius hava 16. és 17. napjain, mindig d. e. 9 órától kezdődőleg el fognak adatni, melyre a venni szándékozók meghívtnak.

A kir. törvényszéknek M.-Vásárhelytt, 1875. márczius 2-án tartott üléséből.

Damokos,
elnök.

Tompa Albert,
jegyző.

(93)

(2—2)